

Øieren Grendeforening
V/ Paal Øieren
Rugbråtavegen 63
2218 Lundersæter

1. nov 2021

Til NVE
Seksjon for vassdragskonsesjon
Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Saksbehandler: Finn Roar Halvorsrud

Supplerende opplysninger til krav om revisjon av konsesjonsvilkår, Saksnummer 202103157

I februar 2021 reiste Øieren grendeforening krav om revisjon av konsesjon for Brødbølvassdraget. Kongsvinger kommune, tre utmarkslag i Austmarka samt Austmarka utvikling har siden stilt seg bak kravet. 26.08.2021 mottok NVE kommentarer til kravene fra konsesjonshaver Hafslund Eco Vannkraft AS. Vi venter nå på NVEs vurdering av om hvorvidt en skal åpne revisjonssak eller ikke. Imens utvikler situasjonen i vassdraget seg dessverre i negativ retning. Vi vil redegjøre for det her, og dessuten oppklare noen misforståelser som framkommer av konsesjonshavers kommentarer til vår klage.

Misforståelser

1. At kravene fra ØG kun gjelder Øyersjøene

I sine kommentarer anfører Hafslund at det trolig bare er sidevassdraget Øyersjøene kravene er aktuelle for. Til dette vil vi gjerne gjøre oppmerksom på brev fra 10. mai 2021 til Viken fylkeskommune, der tre utmarkslag for Austmarka samt Austmarka utvikling krever revisjon for vassdraget av konsesjonen med hensyntaken til naturmangfold. Dette brevet er spilt inn til Regionale vannforvaltningsplaner for Innlandet og Viken 2022–2027. Innspillet gjelder stort sett de samme forhold som vi beskriver i vårt krav. Avsenderne skriver eksplisitt at de mener brevet fra Øieren grendeforening «beskriver godt viktigheten av revisjon for vassdraget».

2. Forveksling av nye og gamle reguleringshøyder

Vi har i kravet sitert de gamle reguleringshøydene i NVE atlas (hentet fra konsesjonen fra 1975) og der reguleringsrommet er 4 meter. Heldigvis er spennet «bare» på 1,8 m i Øyersjøene (HRV=270,43; LRV=268,63), etter nyeste revisjon. Vi håper dette kan rettes opp i NVEs atlas.

3. Truede arter

Vi har gjort oppmerksom på funn av den fredete billen [Bred vannkalv](#) i vårmarksområde som nå er utsatt for mye ikke-naturskapte skiftninger i miljøet som følge av reguleringen. Hafslund skriver at funnet «bør tas som et godt tegn på at arten trives her». Funn av døde

eksemplarer av arten gjør at vi fortsatt er bekymret og mener saken bør undersøkes av fagmyndigheter og bidrar gjerne med kontaktinformasjon til de som har gjort funnene.

Utvikling i vassdraget i 2021

Forholdene vi har påpekt og Hafslund har kommentert, gjelder til og med året 2020. I 2021 har det skjedd mer i Øyersjøene som etter vårt syn aktualiserer klagen og årsakene til den.

1. Varierende vannstand sommertid

I 2021 har vannstanden vært veldig høy hele året, selv i løpet av en relativt tørr sommer. Midt på sommeren, 28. juni 2021, var vannstanden 270,06 moh. Dette synes ubegrunnet av vannkraftproduksjonen, da Hafslund beskriver at de vanligvis begynner å fylle Øyersjøene «utover høsten» av hensyn til produksjonen. I 2021 har denne fyllingen pågått hele året. Bildet under viser ankomst til fritidsbolig i Nordre Øyersjø tatt 28. juni. For første gang på 80 år har ikke hytteeier på noe tidspunkt av sommeren hatt mulighet for å nå sin fritidsbolig til fots.

I starten av oktober 2021 fikk vi ekstremnedbør som førte til at sjøen oversteg øvre grense på 270,43 moh (måling ved Lars Marius Bakken, Hafslund ECO, 6. oktober), en vannstand som i skrivende stund (november 2021) ikke er vesentlig senket, jfr bilde under fra 15. oktober 1921. I 2020 var det som grafen i Hafslunds kommentar illustrerer, helt omvendt. Sjøen var rekordlav, på tross av at sommeren ifølge Metrologisk institutt ikke medførte noen spesiell tørkeperiode.

Grafen illustrerer for øvrig at vannhøyden var 270,5 – altså oversteg øvre grense – ved tre anledninger vinterstid 2020.

Vi prøver å beskrive en vannstand i sjøene som varierer uforholdsmessig mye, til skade for viktig naturmangfold, ferdsel og installasjoner langs bredden. Det vi ønsker, er en mer aktiv forvaltning av konsesjonen enn nå, mer i tråd med den aktuelle klimasituasjonen.

Ekstremnedbør bør kompenseres med åpning av lukene og sjøen bør reguleres med tanke på den nye klimasituasjonen. I stedet lar konsesjonshaver vannstanden øke over HRV på Øyersjøen under henvisning til den spesielle nedbørssituasjonen.

Det var et framskritt da konsesjonshaver i 2013 innførte automatisk måling av vannstanden i Øyersjøene og fint at vår klage utløser en redegjørelse i form av statistikken på s 4 i kommentaren. Vi ønsker mer åpenhet om disse tallene, for eksempel ved at grendeforening, turistforening og andre brukere av sjøen får tilgang til disse dataene, for eksempel via en digital tjeneste som man kan abonnere på. Likeledes ønsker vi at abonnentene får mulighet for å varsle konsesjonshaver når vitale interesser står på spill (flytemyrer, oversvømmelser, forholdene for fisk osv).

2. Flytemyrer

Flytemyrer flyter stadig rundt i sjøene til fare for sjøgående trafikk, og med risiko for at elveos og åa mellom sjøene blir sperret.

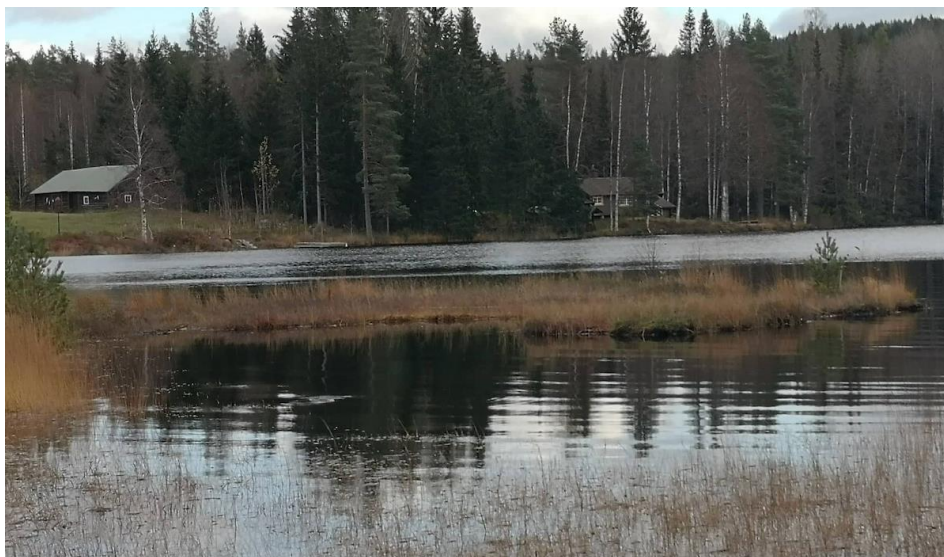
Bilde 1 viser flytemyra ved «Langnabben» i Nordre Øyersjø som har flyttet seg 30 m nordover i 2021. Forankring forsøkes.

Bilde 2 (under) er av en myr forsøkt forankret i nordenden av søndre Øiersjø. Myra er ca. 50 m lang. I begge tilfeller blir strandområde til fritidshus berørt.

Bilde 3 er myr som er forankret ved siden av myra på bilde 2. Mellom myra og hytta som synes på bildet er utløpet av elveoset fra nordre Øyersjø.

Oppdaterte målkrav

Vårt hovedanliggende er at sjøene skal holdes en mest mulig stabil vannstand, dessuten at det settes vilkår for å rette opp skader og ulemper for allmenne interesse.

I tiden etter at vi sendte vår klage har vi fulgt mer nøye med, mottatt overnevnte data og fotografert områdene rundt sjøen mer aktivt. Det har ledet oss til at vannstanden som vi i klagen beskrev som «maksimum», trolig ikke er forsvarlig. En vannstand på 270,30 synes å oversvømme myrer og stier i større grad enn observert tidligere. Vi tror det kan skyldes at flere myrer har tørket ut og mistet sin evne til å absorbere/ holde på vann. Så om dette målet var akseptabelt for noen år siden, er det det ikke etter en tid der vannstandene har variert så sterkt som de har. Vi har derfor kommet til at vårt krav må være at HRV reduseres til 270,00. Erfaringene fra sommeren 2020 da vannstanden ifølge målingene var nede på 268,8 gjør oss enda mer bekymret for følger blant annet for fiskebestanden, avrenningen mellom sjøene osv. Den laveste målingen den sommeren bør etter vårt syn ses på som en smertegrense. Vi har derfor endret våre krav i tråd med disse mer systematiserte erfaringene (se tabell under).

	Maksimum (HRV)	Minimum (LRV)	Svingningsmonn
Nåværende	270,43 moh	268,63 moh	1,8 m
Krav	270,00 moh	268,80 moh	1,2 m

Mvh

Paal Øieren (sign)

Leder, Øieren Grendeforening

Anita Digeraas (sign) Tone Øiern (sign) Trond Nilsen (sign)
Medlemmer i Arbeidsutvalg for vann og miljø, Øieren Grendeforening

Kopi:
Kongsvinger kommune
Austmarka Utvikling